Maanpuolustuskiltojen Liitto ry | Lausunto

Helsinki | 4.11.2025

Hallituksen esitys (HE75 65 vuotta) eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja siviilipalveluslain muuttamisesta

Maanpuolustuskiltojen liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisesta aiheesta. Liitto on 117 maanpuolustuskillan ja henkilöjäsenen 12 000 jäsenen muodostama valtakunnallinen keskusjärjestö. Liiton tehtävänä on toimia jäsenyhdistystensä edunvalvojana ja tukea niitä vapaaehtoisen maanpuolustustyön tehtävissä.

Esityksen sisällöstä voidaan todeta seuraavaa. Se mahdollistaa myös miehistöön kuuluvien reserviläisten palvelemisen tarvittaessa 65-vuotiaaksi, eikä varusmiespalvelus ole koko asevelvollisuusajan rajaavana tekijänä.
Erityisesti toimintakykyiselle, motivoituneelle ja osaavalle reserviläiselle annettaisiin mahdollisuus palvella pitempään edellytysten täyttyessä. Esityksessä todetaan, että asevelvollisen siviiliosaamiseen perustuvissa tehtävissä sotilasarvoilla ei ole ratkaisevaa merkitystä, jota voidaan pitää järkevänä Puolustusvoimien tehtävien toteuttamisen näkökulmasta.

On tärkeää, että asevelvollisilla ja siviilipalveluksen suorittaneilla on samat ikärajat ja samat järjestelyt. Siirtymäsäännös on perusteltu, sillä takautuvia toimenpiteitä ei ole järkevää tehdä saavutettaviin hyötyihin nähden.

Esityksen lakiehdotukset ja rinnakkaistekstit ovat selkeitä ja yksiselitteisiä.

Henkilöstön sijoittaminen sodan ajan tehtäviin

Esityksen kohdassa 2.2 todetaan, että suurimmalla osalla reserviläisistä ei ole ennakkoon määriteltyä sodan ajan tehtävää, vaan heidät sijoitetaan poikkeusolojen aikana, kun tarvetta esiintyy. Sama käytäntö on käytössä myös siviilipalvelusvelvollisten kohdalla.
Esityksessä todetaan lisäksi, että käytännön vaikutukset koskisivat vain tiettyä rajattua ryhmää, eikä esitys kuitenkaan itsestään lisää sodan ajan tehtäviin sijoitettujen määrää. Tätä toimintatapa ei voi pitää toimivana, vaan toiminnan koulutuksineen pitää olla aina ennakoivaa, ja varautuminen tulee toteuttaa jo ennen mahdollisia poikkeusoloja.

Näemme kehitettävänä asiana sodan ajan joukkojen henkilöstömäärän lisäämisen siten, että reserviläiselle on osoitettavissa sodan ajan tehtävä. Vallitsevassa lähialueiden turvallisuustilanteessa muun muassa Ukrainan sodan kokemukset ovat osoittaneet tarpeen henkilöstömäärän kasvattamiselle ja sen myötä sijoittamiselle sodan ajan joukkoon.

Vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta

Kyseisen kohdan osalta käytettävää terminologiaa on syytä tarkistaa. Perusteluissa on hyvä erottaa terminologisesti kaksi eri asiaa: vapaaehtoinen maanpuolustus ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettu laki (556/2007). On syytä pohtia sitä, että onko tarpeen käyttää perustelutekstissä vapaaehtoinen maanpuolustus termin sijaan lakia vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta. Tällöin vältyttäisiin esityksessä olevista ristiriitaisuuksista.

Vapaaehtoinen maanpuolustus on vapaaehtoisuuteen perustuvaa kansalaistoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea sotilaallista maanpuolustusta, tukea yhteiskunnan toimintaa vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä edistää maanpuolustuskykyä. (TSK47) Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvat muun muassa reserviupseeri- sekä reserviläistoiminta sekä maanpuolustuskiltatoiminta, maanpuolustuksellisten naisjärjestöjen toiminta, sekä perinneyhteisöjen toiminta.

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta käsittelee ensisijaisesti viranomaisten valvonnassa ja ohjauksessa käsittelevää toimintaa. Tässäkin on syytä erotella selkeämmin Puolustusvoimien vapaaehtoisia harjoituksia (PVVEH) koskevat osuudet ja Maanpuolustuskoulutusyhdistystä (MPK) käsittelevät osuudet erillään toisistaan.

Toimintakyky ja palveluskelpoisuus

Hallituksen esityksessä käytetään eri yhteyksissä toimintakyky- ja palveluskelpoisuus -sanoja kuvaamaan sitä, että onko henkilö kykenevä palvelukseen tai sodan ajan joukkoihin sijoitettavaksi.
Esityksessä ei ole mainintoja siitä, miten nämä kyvykkyydet todennetaan. Yläikärajaa nostettaessa 65-vuoteen saakka olisi myös syytä pohtia, miten varmistutaan henkilön toimintakyvystä tai palveluskelpoisuudesta kaikkien henkilöstöryhmien osalta.

Yhteenveto

Lakiesitys on perusteltu ja siihen voidaan Maanpuolustuskiltojen liitossa yhtyä.

Terminologia on syytä selkeyttää epäselvyyksien välttämiseksi.

Puheenjohtaja Marko Patrakka

Lisätietoja antaa toiminnanjohtaja Ari Pakarinen, mpkltoiminnanjohtaja@mpkl.fi